

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

„ ____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІМПОРТУ ПРОДУКЦІЇ
АЛКОГОЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА РИНОК УКРАЇНИ»**

Виконавець:

студент ЦЗФН

Каранфілов Андрій Сергійович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Міндова Олена Ігорівна

/підпис/

ОДЕСА 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІМПОРТУ ПРОДУКЦІЇ АЛКОГОЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ	
1.1. Особливості розвитку алкогольної промисловості в Україні.....	7
1.2. Сучасний стан та тенденції розвитку ринку алкогольних напоїв в Україні.....	14
1.3. Поняття та особливості імпоротної діяльності суб'єкта господарювання на ринку алкогольних продуктів.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
2.1. Загальна характеристика господарської діяльності на ринку алкогольних продуктів.....	37
2.2. Аналіз імпоротної діяльності.....	39
2.3 . Аналіз ринку міцних алкогольних напоїв в Україні.....	44
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ ПРОДУКТІВ	
3.1 Удосконалення управління імпоротною діяльністю в умовах сучасного економічного розвитку.....	48
3.2. Рекомендації щодо покращення імпоротної діяльності.....	58
3.3. Напрямки розширення експорту підприємства через географічну диверсифікацію.....	61
3.4. Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів з удосконалення імпоротної діяльності.....	65
ВИСНОВКИ.....	68
Список використаних джерел.....	74
Додатки.....	76

ВСТУП

Актуальність теми. Ринок алкогольних напоїв є одним з найбільш пріоритетних та бюджетоформуючих галузей харчової промисловості в Україні.

Зараз Україна по кількості вживання алкоголю посідає п'яте місце в світі. Така пристрасть народу до алкоголю зумовила розвиток виробництва алкогольних напоїв. Цей ринок є досить прибутковим, а темпи приросту виробництва з кожним роком збільшуються. Це призводить до збільшення конкуренції та підвищення якості та різноманіття продукції.

Міжнародне економічне співробітництво є одним з головних факторів, що впливають на рівень розвитку економіки кожної країни і світового прогресу в цілому.

Після вступу України до складу Світової організації торгівлі (СОТ) зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання стала важливою і невід'ємною частиною господарської діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин.

На сьогоднішній день ринок алкогольної продукції в Україні представлений досить широко. Українські виробники досить успішно витісняють імпортні товари з України.

До вже звичних підприємцям факторів впливу зовнішнього середовища (високий рівень конкуренції на ринку, зміни у законодавстві, нестабільний економічний та політичний стан в країні) у 2020 році вони мали адаптуватися та налагодити усі бізнес-процеси в умовах карантинних обмежень від пандемії SARS-CoV-

Проте повномасштабне вторгнення російських військ в Україну у 2022 році стало ще більшим потрясінням для бізнесу та країни в цілому.

Підприємці мали забезпечити не лише власну безпеку, а й можливість збереження або евакуацію бізнесу з окупованих регіонів або тих, де велися активні бойові дії. Все це вплинуло на ємність, структуру та стан ринку алкогольних напоїв у цілому.

На сьогоднішній день ринок алкогольної продукції в Україні представлений досить широко. Українські виробники досить успішно витісняють імпорتنі товари з України.

Мета дослідження – дослідити ринок алкогольних напоїв в Україні.

Для досягнення поставленої мети висунуто наступні завдання:

- визначити теоретичну складову та характеристики шляхів удосконалення імпорту продукції алкогольної промисловості на ринок України.
- дослідити фактори, що впливають на імпорт продукції алкогольної промисловості на ринок України.
- проаналізувати стан імпорту продукції алкогольної промисловості на ринок України.
- запропонувати та обґрунтувати шляхи удосконалення імпорту продукції алкогольної промисловості на ринок України.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є одним з важливих чинників сталого розвитку національного господарства країн світу. Вона є суттєвим джерелом валютних надходжень до державного бюджету. В Україні промисловість є однією з найбільш розвинутих та перспективних галузей економіки та найважливішою статтею експорту, що обумовлює актуальність досліджуваної теми. Значення ЗЕД промислових підприємств полягає в можливості отримувати валютну виручку від експорту, підвищувати технічний рівень виробництва (за рахунок імпорту, більш ефективної техніки і технологій), виробляти конкурентоспроможну продукцію.

Об'єкт дослідження – шляхи удосконалення імпорту продукції алкогольної промисловості на ринок України .

Предмет дослідження – підвищення ефективності імпорту продукції алкогольної промисловості на ринок України .

Методи дослідження: у процесі написання даної роботи використовувались загальнонаукові та специфічні методи дослідження. Було здійснено аналіз наукової літератури з теми дослідження, статистичних даних і звітності за допомогою логічно – абстрактного методу. Окрім цього використовувались методи групування та узагальнення інформації.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Історія виробництва алкоголю в Україні налічує століття, починаючи з середньовіччя. Однак, справжній підйом галузі відбувся в 19-20 століттях. Алкоголь став важливою складовою економіки, що впливало на розвиток сільського господарства та формування фінансової бази держави.

Загальний огляд ключових подій у виробництві алкоголю в Україні:

Давні часи: Виробництво алкоголю в Україні має стародавні коріння. Вже в середньовіччі на території України існувала традиція виготовлення спирту та алкогольних напоїв, таких як медовуха та горілка.

Козацький період: З часів Київської Русі та особливо в період козацтва алкоголь в Україні мав важливе значення в культурі та побуті. Горілка стала популярним напоєм серед козаків.

Імперська епоха: У часи російської імперії та пізніше у складі СРСР алкоголь регулювався державою. У 20-30-х роках 20 століття в Україні відбувалися події, пов'язані з колективізацією та індустріалізацією, що вплинули на виробництво алкоголю.

Незалежність України: Після отримання незалежності в 1991 році, Україна стикалася з проблемами легалізації та регулювання алкогольного ринку. Розпочалася лібералізація галузі, але з часом знову виникли проблеми з контролем та споживанням алкоголю.

Сучасність: На початку XXI століття Україна продовжує розвивати виробництво різних видів алкоголю, включаючи горілку, вино, пиво та інші напої. Держава впроваджує різні заходи контролю за рекламою та реалізацією алкогольних товарів для обмеження споживання та попередження соціальних проблем, пов'язаних з алкоголем.

Важливо зауважити, що виробництво та споживання алкоголю завжди були часткою культурного спадку України, але одночасно виникали проблеми, пов'язані з надмірним споживанням та його негативними наслідками для суспільства.

Основні аспекти регулювання продажу алкоголю в Україні.

Законодавство встановлює загальні обмеження для продажу алкоголю. Наприклад, визначаються вікові обмеження для покупців, зазвичай 18 або 21 рік, залежно від типу напою.

Для здійснення діяльності з продажу алкоголю в Україні потрібна ліцензія. Ліцензії надаються на різні періоди та для різних видів алкогольних напоїв.

Законодавство може обмежувати години продажу алкоголю, особливо у нічний час або в певні святкові та релігійні дні. Зокрема, ми побачили це в період введення військового стану на території України.

Існують правила щодо реклами алкоголю, включаючи заборону реклами в певних медіа та обмеження на зміст рекламних матеріалів. Також вимагається маркування продуктів з інформацією про вміст алкоголю.

Встановлюються акцизи та податки на алкогольні напої, що регулюються окремими законами. Ці збори можуть залежати від об'єму, типу алкоголю та інших факторів.

Продавці алкоголю зобов'язані дотримуватися правил відповідальної продажі, включаючи відмову від обслуговування осіб, які перебувають під впливом алкоголю або неповнолітніх.

Деякі області можуть встановлювати додаткові обмеження або вимоги, що стосуються продажу алкоголю, враховуючи місцеві особливості та потреби.

Алкогольний напій – це напій, який містить значну кількість етанолу (спирту), заспокійливий засіб, який в низьких дозах викликає ейфорію, зниження тривожності і товариськості, а в більш високих дозах викликає інтоксикацію.

В останні роки Україна провела реформи в сфері алкогольного регулювання з метою боротьби з контрабандою та підвищенням податкових надходжень.

Держава активно впроваджує політику боротьби з контрабандою та нелегальним виробництвом алкоголю для захисту ринку та здоров'я громадян.

Алкогольна промисловість України відіграє значущу роль у соціокультурному та економічному розвитку країни.

Україна славиться своєю багатою історією виробництва алкогольних напоїв, зокрема горілки та вина. Горілка, що є символом української культури, має великий попит на внутрішньому ринку, а виноробство процвітає в регіонах з сприятливим кліматом для вирощування винограду.

Україна активно вживає заходи для регулювання алкогольної галузі, встановлюючи суворі законодавчі норми. Це включає в себе не тільки виробництво, а й реалізацію та рекламу алкогольних напоїв. Ці заходи призначені для забезпечення безпеки споживачів та контролю негативного впливу алкоголю на суспільство.

Деякі українські алкогольні бренди здобувають популярність на світовому ринку. Експорт алкогольних напоїв стає важливим фактором для розвитку галузі, відкриваючи нові можливості для виробників та сприяючи зростанню економіки.

За останні роки спостерігається зростаючий інтерес до модернізації алкогольної промисловості в Україні. Виробники впроваджують нові технології, удосконалюють управлінські практики та розробляють нові сорти алкогольних напоїв для відповіді на смакові уподобання споживачів, які змінюються постійно.

Україна є великим виробником алкогольних напоїв, і важливою частиною галузі є задоволення внутрішнього попиту. Взаємодія між виробниками та споживачами, а також розвиток нових продуктів, визначають сприйняття алкоголю в суспільстві.

Алкогільна промисловість також стикається з соціальними викликами, пов'язаними з питаннями здоров'я, залежністю та безпекою. Влада та галузеві гравці здійснюють спільні зусилля для зменшення негативного впливу алкоголю на суспільство.

Розвиток алкогільної промисловості може бути пов'язаним із застосуванням нових технологій виробництва, появою нових сортів алкогільних напоїв, а також активним маркетингом для привертання споживачів.

Україна активно веде боротьбу з незаконним виробництвом та реалізацією алкогільних напоїв. Це стосується не лише виробництва підробок, але й контрабанди алкоголю. Запровадження та посилення контролю сприяє захисту якісної та безпечної продукції на ринку.

Алкогільна промисловість в Україні піддається впливу глобальних тенденцій, таких як зростання популярності ремесельницьких напоїв, орієнтація на здоровий спосіб життя та відповідальне споживання алкоголю.

В останні роки спостерігається зростання інтересу до крафтових алкогільних напоїв. Виробники зосереджують увагу на якості та унікальності своєї продукції, а споживачі демонструють попит на новаторські та місцеві бренди.

Українська алкогільна промисловість розвивається, поєднуючи багатовікові традиції та інноваційний підхід. Забезпечення якості продукції, розширення експортних можливостей та активне впровадження сучасних технологій визначають успіх галузі та сприяють її внеску у стабільний розвиток економіки країни.

Українська алкогільна промисловість, об'єднуючи традиції та інновації, стає важливим рушієм економічного розвитку країни. Виробники, регулювальні органи та споживачі взаємодіють для забезпечення розвитку галузі відповідно до сучасних стандартів та цінностей суспільства. Збалансований підхід до розвитку алкогільної промисловості сприятиме сталому зростанню економіки та благополуччю суспільства.

Реалізація алкогольних напоїв займає суттєву долю у структурі наповнення бюджетів різних рівнів: державного, місцевого, а також відіграє суттєву роль у соціальному аспекті розвитку нації та окремого громадянина.

Не дивлячись на те, що алкогольні вироби не є життєво необхідним товаром, та більш того завдає негативного впливу на здоров'я людини, попит на них на жаль високий.

Однією з важливих ознак сучасного розвитку української держави є спрямованість економіки на підвищення конкурентоспроможності підприємств, модернізацію виробництва, впровадження нових технологій та устаткування.

Найбільш простим, універсальним, найпоширенішим інструментом стратегічного аналізу будь-яких об'єктів управління з точки зору сприйняття результатів є комплексний аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища - SWOT -аналіз.

Сильні сторони:

- Значний обсяг внутрішнього ринку
- Кваліфіковані кадрові ресурси
- Підтримка з боку органів влади
- Наявність великих промислових портів
- Висока рентабельність
- Велика мережа збуту продукції

Слабкі сторони:

- Висока дебіторська заборгованість
- Відсутність на світовому ринку, відсутність бренду
- Застарілі технології та обладнання
- Високі ціни товарів
- Зосередженість на головному офісі

Загрози:

- Нелегальний імпорт

- Зростання популярності пива і слабоалкогольних коктейлів
- Активний розвиток конкурентів-імпортерів
- Погіршення логістики через військову агресію, руйнування майна

підприємства через обстріли

Можливості:

- Зростання популярності вина на тлі зниження споживання міцних алкогольних напоїв
- Розвиток міжрегіонального відділу HoReCa

Завдяки партнерству з великими українськими мережами збуту продукції та великій рентабельності має значний потенціал до розвитку.

Загальний успіх удосконалення імпоротної діяльності та розширення експорту буде залежати від системної та послідовної реалізації запропонованих стратегій, відкритості для інновацій та готовності адаптуватися до змін у бізнес-середовищі.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ, зі змінами та доповненнями.
2. Зовнішньоекономічні операції і контракти / [Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С. та інші] ; навч. посібник. – [2-ге вид., перероб. і доп]. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – 608 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів [під ред. Л.Є. Стровський]. - 3-е изд., Перераб. і доп. - М: ЮНИТИ, 2003. - 847 с.Ганін В.І. Основи теорії економічного аналізу / В.І. Ганін. – Х.: Самміт, 2015. – 105 с.
4. Основи зовнішньоекономічної діяльності : термінол. слов. : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. С. Дука; ред.: Е. А. Зінь; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2011. - 471 с.
5. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи и Прикладні аспекти: навч.-метод. посіб. / Н.Г. Георгіаді, С.В. Князь, Х.С. Передало, Р.З. Берлінг. - Л.: Інтелект-Захід, 2006. - 260 с.
6. Смітєнка Б.М. Зовнішньоекономічна діяльність: підручник / Б.М. Смітєнка, В.К. Поспєлов. - 6-е изд. - М.: Academia, 2009. - 304 с.
7. Степаненко О.І. Оцінка ризику партнерських отношений за експортно-імпортнімі операціями // Економіка: проблеми Теорії та практики: Зб. наук. праць. - Вип. 194: В 5 т. Том III. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. - С. 648 - 653.
8. П'ятницька Г., Ракша Н., Григоренко О. Розвиток ринку алкогольних напоїв в Україні. Товари і ринки. 2012. № 2. С. 17–26

9. Ярмолюк О.М. Управління імпортою діяльністю торговельного підприємства [Електронний ресурс]. - Режим доступу: Http://Storage.Library.Opu.Ua/Online/Conference/Tez_48/6-50.Pdf
10. Волкова А.О. Дослідження та удосконалення експортно-імпортової діяльності підприємства / Волкова А.О. // Глобальні та локальні проблеми соціально-економічного розвитку: нові виклики та рішення : тези доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих учених, 6-7 квітня 2012 р. / ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.
11. European Business Cycle Indicators URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/tp029_en.pdf.
12. Державна фіскальна служба України. Інформація щодо ставок вивізного (експортного) мита встановлених актами законодавства України. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/stavki-vviznogo-ta-viviznogomita/vivizne-mito/vvizne-mito/>.
13. Топ—20 українських експортерів 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/12/24/643855/>.
14. Єрмієва Л. В. Фактори та резерви підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2012.
15. Крючкова І. В.. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення. Київ, Основа, 2007.
16. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посіб. / за ред. В. І. Захарченко. Київ.: Центр учбової літератури. – 2012.
17. Янковий О. Г.. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення. Одеса : Атлант, 2013.
18. Жаліло Я. А., Базилук Я. Б., Белінська Я.В.. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. за ред.. Я. А. Жаліла. – Київ: НІСД, 2005.
19. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання / В.М. Геєць. Київ,

2000 р.

21. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. / за ред. Сіваченко І.Ю. Київ, 2006.
22. Ринок пива України 2020. Режим доступу: URL: <https://pivnoe-delo.info/2020/11/16/rynok-piva-ukrainy-2020/>
23. Сучасний стан та перспективи розвитку пивного ринку в Україні. Проблеми і перспективи економіки та управління. №1 (17), 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/339248351_SUCASNIJ_STN_TA_PERSPEKTIVI_ROZVITKU_PIVNOGO_RINKU_V_UKRAINI
24. Офіційна сторінка АВ InBevEfes URL: <https://abinbevefes.com.ua/>
25. ІНКОТЕРМС 2020: особливості можливого застосування. Вісник офіційно про податки. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/news/100015209-inkoterms-2020-osoblivosti-mozhlivogo-zastosuvannya-1>
26. Офіційна сторінка АВ InBevEfes URL: <https://abinbevefes.com.ua/>
27. ТОП-5 найбільших виробників алкоголю в Україні. Аграрне інформаційне агентство Agravery: веб-сайт. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-5-najbilsih-virobnikiv-alkogolu-v-ukraini>.
28. Седікова І.О. Стратегії просування продукції підприємств пивоварної галузі. Економіка харчової промисловості № 2 (14) / 2012 с.49-52.
29. Ярмач М. Р. Концептуальні положення управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2016. № 6. С. 96–103.
30. Шпикуляк О. Г., Русан В. М., Курило Л. І. [та ін.]. Організаційні форми і методи інноваційної діяльності у розвитку аграрної сфери економіки. Економіка АПК. 2010. № 12. С.119–124.
31. Шевченко Л. О. Інноваційний розвиток підприємств спиртової

- промисловості. Наукові праці НУХТ. 2016. № 3 (Том 22). С. 91–102.
32. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 304 с. 65
33. Буренніков Ю. Ю., Ярмоленко В. О., Поліщук Н. В. Управління інноваційною діяльністю в промисловості: сутність, особливості розвитку, шляхи удосконалювання: монографія. Вінниця: ВНТУ. 2011. 184 с.
34. Геєць В. М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів промисловому розвитку України. Економіка України. 2014. №12. С. 5–18.
35. Бевз В. В. Інноваційний розвиток підприємств спиртової промисловості. Формування ринкової економіки. 2012. № 27. С. 158–168.